

هم‌افزایی میان مجموعه‌هایی است که هر کدام بخشی از نیازهای شرکت‌های فناوری را بر عهده دارند. از همین رو، همکاری میان پارک و صندوق پژوهش و فناوری، بستری فراهم کرده تا شرکت‌ها علاوه بر بهره‌مندی از زیرساخت‌های تخصصی، در مسیر تأمین مالی و توسعه بازار نیز حمایت شوند.

به گفته او، بیش از ۶۰ درصد شرکت‌های مستقر در پارک علم و فناوری البرز، دانش‌بنیان هستند؛ آماری که نشان می‌دهد این مجموعه توانسته جایگاه خود را به عنوان یکی از قطب‌های مهم فناوری و نوآوری کشور تثبیت کند. در این زیست‌بوم، ایده‌ها پس از عبور از مرحله پژوهش و آزمایش، به فناوری تبدیل می‌شوند و با اتکا به خدمات تخصصی پارک، مسیر تجاری‌سازی و ورود به بازارهای داخلی و خارجی را طی می‌کنند؛ مسیری که در نهایت، دانش را به ارزش افزوده و فناوری را به ثروت تبدیل می‌کند.

البته نگاه پارک تنها به وضعیت امروز محدود نمانده است. اجرای طرح‌هایی مانند نوآفرین صنعت‌ساز، نوشتناس، دستیار فناوری، راه‌اندازی دبیرخانه جشنواره شیخ بهایی در استان البرز، تشکیل دبیرخانه فناوری کوانتوم، توسعه فعالیت‌های هوش مصنوعی و گسترش همکاری‌های بین‌المللی با پارک‌های علم و فناوری سایر کشورها، نشان می‌دهد برنامه‌ریزی این مجموعه بر پایه فناوری‌های آینده و توسعه شبکه‌های همکاری داخلی و خارجی استوار شده است. کسب رتبه سوم کشور در اجرای طرح ملی دستیار فناوری نیز بخشی از نتایج این رویکرد به شمار می‌رود. یکی دیگر از آزمون‌های مهم این زیست‌بوم، نحوه مواجهه با شرایط بحرانی بوده است. به گفته مدیر روابط عمومی پارک، در دوره جنگ ۱۲ روزه، با تشکیل شورای حمایت از کسب‌وکارهای آسیب‌دیده، پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه، ارائه خدمات بیمه‌ای، مالیاتی و حقوقی و طراحی بسته‌های حمایتی ویژه، تلاش شد فعالیت شرکت‌های فناوری بدون وقفه ادامه پیدا کند؛ اقدامی که نشان داد تاب‌آوری زیست‌بوم نوآوری، تنها به توسعه فناوری وابسته نیست، بلکه نیازمند نظامی منسجم از حمایت‌های تخصصی نیز هست. اما شاید مهم‌ترین پیام پارک علم و فناوری البرز را بتوان در دستاوردهای شرکت‌های مستقر در آن جست‌وجو کرد؛ شرکت‌هایی که امروز در حوزه‌های مختلف، از تولید و صادرات محصولات فناورانه تا توسعه زنجیره ارزش گیاهان دارویی، فناوری‌های مالکیت فکری، هوش مصنوعی و صنایع پیشرفته فعالیت می‌کنند و برخی از آن‌ها توانسته‌اند در بازارهای جهانی نیز حضور پیدا کنند. این موفقیت‌ها، اگرچه متعلق به شرکت‌هاست، اما بدون شکل‌گیری زیرساخت‌های حمایتی، شبکه‌های تخصصی و خدمات تجاری‌سازی، رسیدن به آن‌ها به‌مراتب دشوارتر بود.

❖ پارک علم و فناوری البرز، یکی از نمونه‌های عینی شعار سال جهاد دانشگاهی

پارک علم و فناوری البرز را نمی‌توان تنها با تعداد شرکت‌های مستقر یا وسعت فضاهای کاری آن معرفی کرد. اهمیت این مجموعه، در نقشی است که در تکمیل زنجیره تبدیل علم به فناوری، فناوری به محصول، محصول به بازار و بازار به اشتغال ایفا می‌کند؛ همان زنجیره‌ای که سال‌ها یکی از مهم‌ترین حلقه‌های مفقوده اقتصاد دانش‌بنیان کشور به شمار می‌رفت. امروز که جهاد دانشگاهی چهل‌وششمین سال فعالیت خود را با شعار «جهاد دانشگاهی؛ اقتدار علمی در افق مقاومت» گرامی می‌دارد، پارک علم و فناوری البرز را می‌توان یکی از نمونه‌های عینی تحقق این شعار دانست؛ مجموعه‌ای که در قالب مأموریت‌های سازمان تجاری‌سازی فناوری و اشتغال دانش‌بنیان (ستفا) تلاش کرده است اقتدار علمی را از فضای دانشگاه و پژوهشگاه فراتر ببرد و آن را به فرصت‌های واقعی برای تولید، اشتغال، کارآفرینی و توسعه اقتصادی تبدیل کند.

شاید مهم‌ترین دستاورد چنین زیست‌بومی، نه ساختمان‌های جدید، نه تعداد شرکت‌ها و نه حتی آمار اشتغال باشد؛ بلکه شکل‌گیری این باور است که وقتی علم، نوآوری، سرمایه، صنعت و مدیریت در کنار یکدیگر قرار بگیرند، فاصله میان یک ایده دانشگاهی و یک محصول اثرگذار، دیگر آن‌قدرها هم دور نخواهد بود. این همان مسیری است که ستفا و سایر پارک‌های علم و فناوری آن در تلاش‌اند آن را برای آینده اقتصاد دانش‌بنیان ایران هموارتر کنند.

مالکیت فکری را نیز در دستور کار قرار داده تا شرکت‌های فناوری، مسیر تجاری‌سازی را با پشتوانه حقوقی و تخصصی طی کنند. حسین بختیاری، معاون فناوری پارک علم و فناوری البرز، در تشریح فلسفه فعالیت این دبیرخانه می‌گوید آنچه مرز میان یک ایده معمولی و یک دارایی ارزشمند را مشخص می‌کند، مالکیت فکری است. به گفته او، این دبیرخانه تلاش می‌کند با ارائه مشاوره‌های تخصصی در زمینه ثبت اختراع، حفاظت از حقوق مالکیت فکری و صیانت از طرح‌های تجاری، از نوآوری‌های شرکت‌های دانش‌بنیان در مسیر ورود به بازار حمایت کند؛ چرا که بدون امنیت حقوقی، سرمایه‌گذاری روی فناوری نیز با مخاطره همراه خواهد بود.

برنامه‌های این دبیرخانه نیز تنها به ثبت اختراع محدود نیست. راه‌اندازی سامانه ملی خدمات مالکیت فکری، ساماندهی شبکه کارگزاران، ارائه خدمات ثبت اختراع داخلی و بین‌المللی، ثبت علائم تجاری، ثبت طرح صنعتی، ارزش‌گذاری فناوری، ارائه خدمات مرتبط با معاهده همکاری ثبت اختراع (PCT)، تحلیل پتنت‌ها و برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی برای شرکت‌های

فناور، بخشی از اقداماتی است که با هدف توانمندسازی شرکت‌ها و تسهیل فرآیند تجاری‌سازی در حال انجام است. اما توسعه فناوری، بدون سرمایه و بازار، به نتیجه مطلوب نمی‌رسد. به همین دلیل، یکی دیگر از محورهای فعالیت پارک، توسعه خدمات سرمایه‌گذاری و صادرات بوده است. به گفته رئیس پارک، ایجاد دفتر توسعه سرمایه‌گذاری و صادرات، اجرای طرح اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه، تشکیل کمیته‌های توانمندسازی و توسعه شبکه کارگزاران، زمینه جذب سرمایه برای شرکت‌های فناور و تسهیل فرآیند تجاری‌سازی را فراهم کرده است. او می‌گوید طی این سال‌ها صدها میلیارد تومان سرمایه برای شرکت‌های فناور جذب یا احیا شده و ده‌ها میلیارد تومان تسهیلات حمایتی نیز در اختیار شرکت‌های مستقر قرار گرفته است. در واقع، آنچه امروز در پارک علم و فناوری البرز شکل گرفته، صرفاً مجموعه‌ای از خدمات پراکنده نیست؛ بلکه زنجیره‌ای است که از تولد یک ایده آغاز می‌شود، از مسیر مالکیت فکری، توسعه فناوری، سرمایه‌گذاری و تولید عبور می‌کند و در نهایت به بازار می‌رسد. این همان نگاهی است که مأموریت ستفا را از یک سازمان پشتیبان، به نهادی برای تکمیل زنجیره نوآوری و تجاری‌سازی فناوری تبدیل می‌کند؛ زنجیره‌ای که اگر هر حلقه آن به‌درستی عمل کند، نتیجه آن نه فقط موفقیت یک شرکت، بلکه توسعه اقتصاد دانش‌بنیان و ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار خواهد بود.

❖ پارک علم و فناوری البرز، الگویی برای آینده اقتصاد دانش‌بنیان

اگر معیار موفقیت یک پارک علم و فناوری را تنها تعداد ساختمان‌ها یا شرکت‌های مستقر بدانیم، تصویر کاملی از مأموریت آن به دست نخواهد آمد. موفقیت واقعی زمانی معنا پیدا می‌کند که شرکت‌های فناور بتوانند از مرحله ایده عبور کنند، محصول خود را به بازار برسانند، سرمایه جذب کنند، اشتغال ایجاد کنند و در نهایت در بازارهای ملی و بین‌المللی رقابت‌پذیر شوند. این همان مسیری است که پارک علم و فناوری البرز در سال‌های اخیر تلاش کرده با اتکا به ظرفیت‌های جهاد دانشگاهی و در چارچوب مأموریت‌های سازمان تجاری‌سازی فناوری و اشتغال دانش‌بنیان (ستفا) دنبال کند.

در این مسیر، همکاری میان پارک علم و فناوری البرز و صندوق پژوهش و فناوری استان، یکی از حلقه‌های مهم تکمیل زنجیره نوآوری بوده است. به گفته مه‌ران مهدوی، مدیر روابط عمومی پارک، توسعه اقتصاد دانش‌بنیان تنها با فعالیت یک نهاد امکان‌پذیر نیست و شکل‌گیری یک اکوسیستم پویا، نیازمند

آن نه در تعداد ساختمان‌ها، بلکه در میزان موفقیت شرکت‌ها برای ورود به بازار و خلق ارزش اقتصادی سنجیده می‌شود.

❖ جایی که ایده‌ها فرصت صنعتی پیدا می‌کنند

یکی از مهم‌ترین چالش‌های زیست‌بوم نوآوری ایران، همواره فاصله میان پژوهش و صنعت بوده است؛ فاصله‌ای که باعث می‌شود بسیاری از دستاوردهای علمی، هرگز به محصولی قابل عرضه در بازار تبدیل نشوند. در چنین شرایطی، پارک علم و فناوری البرز تلاش کرده است این حلقه مفقوده را با ایجاد ساختارهایی برای توسعه فناوری، نمونه‌سازی، تولید قراردادی و حفاظت از دارایی‌های فکری تکمیل کند؛ رویکردی که با مأموریت سازمان تجاری‌سازی فناوری و اشتغال دانش‌بنیان جهاد دانشگاهی (ستفا) نیز همسو است و بر تبدیل دانش به ثروت و اشتغال پایدار تأکید دارد. در این میان، «مرکز توسعه و تولید قراردادی» را می‌توان یکی از مهم‌ترین زیرساخت‌هایی دانست که طی سال‌های اخیر در پارک علم و فناوری البرز شکل گرفته است. مرکزی که به گفته رئیس پارک، با هدف ایجاد بستری برای توسعه فناوری، حمایت از تیم‌های نوآور و تسریع فرآیند تجاری‌سازی ایده‌ها راه‌اندازی شده و این امکان را برای شرکت‌های دانش‌بنیان فراهم می‌کند که بدون نیاز به سرمایه‌گذاری‌های سنگین اولیه، از امکانات تخصصی توسعه محصول، نمونه‌سازی، تولید و آزمون بهره‌مند شوند. مهدی عباسی معتقد است فلسفه شکل‌گیری این مرکز، عبور از الگوی سنتی حمایت از شرکت‌هاست؛ الگویی که در آن، حمایت صرفاً به ارائه فضای استقرار یا تسهیلات مالی محدود می‌شد. به گفته او، مرکز توسعه و تولید قراردادی تلاش می‌کند مسائل واقعی صنعت را شناسایی کرده و آن‌ها را به شبکه‌ای از شرکت‌های فناور و متخصصان متصل کند تا ایده‌های نوآورانه در کوتاه‌ترین زمان ممکن به محصول و راهکار قابل عرضه تبدیل شوند. نتیجه چنین رویکردی، کاهش ریسک توسعه فناوری و تسهیل ورود محصولات دانش‌بنیان به بازار است.

در کنار توسعه زیرساخت‌های تولید، حفاظت از دارایی‌های فکری نیز به یکی از محورهای اصلی فعالیت پارک تبدیل شده است. تجربه جهانی نشان داده است که ارزش بسیاری از شرکت‌های دانش‌بنیان، بیش از آنکه در تجهیزات یا ساختمان‌هایشان باشد، در ایده‌ها، اختراعات و دانش فنی آن‌ها نهفته است. به همین دلیل، پارک علم و فناوری البرز طی سال‌های اخیر استقرار دبیرخانه